

5773

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 2 februari 2013 / 22 sjewat 5773
Sidra Jitro, Sjemot [Exodus] 18:1-20:23
Tanach blz. 145-150
Haftara Nechemja 8:1-12
Tanach blz. 1682-3

*Commentaar door Haïm Shalom,
Directeur Outreach, Recruitment and Admissions,
Hebrew Union College-Jewish Institute of Religion, Jeruzalem*

Vertaling: Jochanan Belinfante
[Het Engelse origineel](#)

“Als één persoon met één hart”

Sidra Jitro bevat een van de meest dramatische scènes uit de hele Tora en bevat mogelijk het keerpunt uit de gehele joodse geschiedenis: het Toragedeelte beschrijft onze eerste ontmoeting met de Godheid. Dit paradigmatische moment van openbaring, herverteld in deze sidra, fungeert als het klassieke voorbeeld van wat het betekent als aan een collectief Gods wil wordt geopenbaard. Wat Reform theologie of de moderne wetenschap ons ook vertellen over wie de Tora hebben geschreven, de traditie ziet het verzameld zijn bij de Sinai als hét beslissende moment van Goddelijke Openbaring. Hier gaat het om! Dit is het moment waarop wij Gods uitverkorenen worden (voor hen die daar nog steeds in geloven)! Dit is het moment dat Mosjé oog in oog staat met de Eeuwige, en wij op onze beurt delen in dat moment van hemelse intimiteit. Dit is HET moment van de waarheid. Dit is het moment waarop het joodse volk wordt samengebracht; ons nationale karakter wordt door deze bijeenkomst gedefinieerd: door deze ontmoeting met elkaar en het goddelijke. Dit is het begin van ons verbond. Ons verbond met het goddelijke en met elkaar. Of toch niet?

Een minuscuul detail van twijfelachtige Hebreeuwse grammatica wijst ons mogelijk op een andere interpretatie van dit dramatische moment.

Aan het begin van hoofdstuk 19 in het boek Sjemot, Exodus, voordat de kinderen van Israël aankomen bij de Sinai, voor deze miraculeuze bijeenkomst, lezen wij:

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים
ביום הזה באו מדבר סיני.
ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר
ויחן שם ישראל נגד ההר.

*19:1. „In de derde maand na de Uittocht van de kinderen Israëls uit het land Egypte, op die dag kwamen zij in de Sinaiwoestijn.
2. Ze waren vanuit Refidiem verder getrokken,
ze kwamen in de Sinaiwoestijn
en ze sloegen hun kamp op in de woestijn;
Israël sloeg daar zijn kamp op tegenover de berg.”*

Als men de Engelse tekst leest, of geen Hebreeuws begrijpt, kan men de betekenis van deze verzen totaal over het hoofd zien. Het lijkt te gaan om een lijst van geografische details, een deel van de eindeloze litanie aan reizen van de kinderen van Israël, waarmee de Tora vol staat. Maar in het Hebreeuwse origineel is er een afwijking in de onderwerpen van de werkwoorden zichtbaar in de twee verzen. In het eerste vers zijn 'de kinderen Israëls' het onderwerp. In het tweede vers staan de werkwoorden die 'de acties' van de kinderen van Israël beschrijven - „zij reisden”, „zij kwamen”, „zij sloegen hun kamp op” - alle in de derde persoon meervoud. Maar aan het einde van het vers verandert het onderwerp van 'de kinderen van Israël' naar 'Israël' en het werkwoord verandert van meervoud naar enkelvoud.

Welnu, ik pretendeer niet dat ik een deskundige ben op het gebied van de grammatica of de betekenis begrijp van elk klein detail van het taalgebruik in de Tora. Maar gelukkig hoef ik dat ook niet, want daarvoor hebben wij rabbi Sjimón Jitschaki, beter bekend als Rasji (Frankrijk, laat elfde eeuw), de meest vooraanstaande middeleeuwse commentator van de Tora. Rasji probeert alle vragen die de Toratekst oproept en alle raadsels die erin voorkomen, te beantwoorden en op te lossen. Daarbij baseert hij zich op oeroude midrasjiem. Wat zegt Rasji over deze verzen?

In zijn commentaar op het enkelvoudige "ויחן שם ישראל", zegt Rasji:
"כאיש אחד בלב אחד", „Als één persoon met één hart."

Door aandacht te vragen voor de meervoudsvormen van de werkwoorden, wijst Rasji er vervolgens op dat de eerdere reizen en de eerdere keren dat de Israëlieten een kamp opsloegen, niet plaatsvonden 'als één persoon met één hart', maar met gemopper en onenigheden.

Wat bedoelt Rasji met de uitdrukking 'als één persoon met één hart'? In het moderne Israël is deze uitdrukking in gebruik geraakt als een uitdrukking van nationale eenheid. Wat het enkelvoud in de meest eenvoudige vorm tot uitdrukking brengt is dat het volk verenigd was toen het kampeerde tegenover de berg Sinai. Dat wil zeggen: zij waren al 'als één persoon met één hart' VOOR zij de Tora ontvingen. Wanneer wij het bijzondere hiervan begrijpen, wordt het duidelijk dat het geven van Tora ons niet heeft verenigd, wij waren al verenigd. Iets van onze gedeelde reis - onze gedeelde ervaring met de beproevingen van het reizen, de gedeelde

angsten en hoop bij het verlaten van Egypte - verenigde ons. Als het geven van de Tora symbolisch is voor ons gedeelde geloof, en de Uittocht uit Egypte symbolisch is voor onze gedeelde ervaringen, dan toont ons die eenvoudige midrasj van Rasji dat het onze gedeelde ervaring is - onze gezamenlijke geschiedenis als een gemeenschap - die ons verenigt. Dat verenigt ons nog vóórdat wij een gedeelde wereldaanschouwing verwerven.

Feitelijk is het zo dat wij zelfs zonder een grond voor een gedeelde geloofsopvatting, de mogelijkheid hebben om samen - als één man - naast en met elkaar te staan. Deze eenheid, die niet afhankelijk is van een gedeeld geloof dat tot stand kwam door het geven van de Tora, wordt in onze traditie „*brit goral*” genoemd, het 'Verbond van het lot'. Terwijl het Verbond dat wij in de Sinai aangingen, dat van gedeeld geloof, „*brit ji'oed*”, het 'Verbond van geloof' wordt genoemd. Deze zijn niet afhankelijk van elkaar. Wij deelden de *brit goral* met elkaar voordat wij ons verenigden in *brit ji'oed*. *Ji'oed* betekent letterlijk 'doelstelling', iets om naar te streven. En inderdaad, wij kunnen ernaar streven een gezamenlijk geloof te vinden. Maar als leden van het volk Israël hoeven wij niet te streven naar een gemeenschappelijke ervaring - die is een onderdeel van wie wij zijn.

Deze fundamentele waarheid – dat wij ervaringen delen; dat wij een gezamenlijk verleden hebben; dat wij als broers en zusters een eenheid vormen, of tenminste eenzelfde doelstelling hebben - is vergeten in de Israëliische gemeenschap en in de huidige joodse wereld. Wij staan niet meer naast en met elkaar als 'één persoon, met één hart'. Wij zijn verdeeld. De geschiedenis heeft ons geleerd hoe gevaarlijk zo'n houding is. Als wij ons met sidra Jitro gaan bezighouden, worden wij opgeroepen om de mogelijkheid van eenheid in herinnering te brengen, ondanks ons gemopper en het gebrek aan overeenstemming. Ondanks het feit dat wij wellicht niet dezelfde geloofsopvattingen delen, worden we opgeroepen om ons onze gedeelde erfenis te herinneren. Moge wij het potentieel van deze eenheid verwerklijken voordat wij ten prooi vallen aan verdeeldheid.